

Försvarsdepartementet

Remissvar avseende slutbetänkandet "Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster" (SOU 2024:64)

Länsstyrelsen Värmland har följande synpunkter på slutbetänkandet från "Utredningen om genomförande av NIS2- och CER-direktiven".

5.3.3 Undantag för åtgärder enligt andra regelverk med motsvarande verkan

Länsstyrelsen Värmland delar utredningens förslag och ser det som viktigt att regeringen ges möjlighet att i föreskrifter ange vilka bestämmelser om riskbedömning, åtgärder för motståndskraft, bakgrundskontroller och incidentrapportering som har motsvarande verkan. Ju tydligare det kan anges desto bättre så att det inte lämnas öppet för olika bedömningar.

6.1 Nationell riskbedömning

I förslag till lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare nämns i 11 § "..Vid framtagandet av den nationella riskbedömningen ska alla relevanta risker beaktas, och åtminstone de riskbedömningar som gjorts enligt artikel 6.1 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU, Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2017/19382 och (EU) 2019/9413 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG4 och 2012/18/EU5." Här finns en risk att till exempel naturkatastrofer, risk för naturolyckor men även andra risker kommer i skymundan i den nationella riskbedömning. Än mer då det står "..åtminstone de riskbedömningar som gjorts..." som då blir en miniminivå. Enligt direktiv 2007/60/EG (Översvämningdirektivet) görs riskbedömningar för områden med en betydande översvämningrisk. Kritiska verksamhetsutövare utanför områden med betydande översvämningrisk kan ändå utsättas för översvämning.

6.2.1 Begreppen samhällsviktig tjänst kontra samhällsviktig verksamhet

Länsstyrelsen Värmland delar utredningens beskrivning av utmaningarna med likheterna och olikheterna mellan begreppen samhällsviktig tjänst kontra samhällsviktig verksamhet och de otydligheter som detta skapar.

Länsstyrelsen Värmland instämmer med utredningens bedömning av det stora värdet av att i framtiden se över direktivens koppling till det svenska beredskapssystemet och möjligheten till att ensa såväl begrepp som sektorer som träffas av olika regelverk.

8.2 Åtgärder för motståndskraft

Länsstyrelsen Värmland ser det som olyckligt att begreppen *tekniska, säkerhetsmässiga och organisatoriska åtgärder för att säkerställa sin motståndskraft* används.

Länsstyrelsen Värmland ser en stor risk för att detta skapar en begreppsförvirring jämfört med andra områden där tekniska och organisatoriska åtgärder utgör delmängder av säkerhetsåtgärder.

Exempelvis inom standardfamiljen ISO 27000:s definitioner kopplat till informationssäkerhet och dess tillhörande säkerhetsåtgärder inom ISO 27001 och 27002. Det vill säga att säkerhetsåtgärder för informationssäkerhet omfattar åtgärder inom det organisatoriska, personrelaterade, tekniska och fysiska säkerhetsområdet. Definitioner som används inom både privat och offentlig sektor sedan lång tid.

Ett tydligare ensande av begreppen hade varit att föredra, men det kan troligtvis hanteras genom ytterligare förtydliganden av innebörder i framtida föreskrifter från tillsynsmyndigheterna.

Utredningen menar att det inte är möjligt att i lag föreskriva att standarder ska beaktas, men att använda ensade begrepp vore ett led i att följa innebörden i artikel 16 i direktivet om att *"medlemsstaterna ska, när det är användbart och utan att föreskriva eller gynna användningen av viss teknik, uppmuntra användningen av europeiska och internationellt erkända standarder"*.

Stöd till kritiska verksamhetsutövare

Enligt artikel 10.1 ska medlemsstaterna stödja kritiska verksamhetsutövare för att stärka deras motståndskraft. Utredaren föreslår att MSB bör få ett uppdrag av regeringen att tillsammans med tillsynsmyndigheterna se över om och hur dessa verktygslådor och annat befintligt stöd behöver anpassas och kompletteras för att kunna användas av kritiska verksamhetsutövare enligt CER-direktivet. Länsstyrelsen Värmland föreslår att berörda länsstyrelser tilldelas uppdrag samt resurser för att vägleda de kritiska verksamhetsutövarna. Länsstyrelserna finns "närmare" de kritiska verksamhetsutövarna än en nationell myndighet, och kan bidra med regional kunskap och underlag.

8.3 Incidentrapportering

Kritiska verksamhetsutövare ska utan onödigt dröjsmål rapportera incidenter som medför eller kan medföra en betydande störning i tillhandhållandet av samhällsviktiga tjänster.

För att klargöra begreppet "*kan medföra*" konstaterar utredningen att "*det krävs att incidenten potentiellt kan medföra en störning i den samhällsviktiga tjänsten, dvs. det måste finnas viss sannolikhet för att en störning kan inträffa*".

Länsstyrelsen Värmland ser det som viktigt att begreppet "*kan medföra*" förtydligas så långt det är möjligt i framtida föreskrifter för att undvika skillnader i tolkning bland tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare.

9 Bakgrundskontroll

9.3.1 Utgångspunkter för utredningens förslag

Länsstyrelsen Värmland hade gärna sett en bedömning i utredningen beträffande personer som är inplacerade i säkerhetsklass och lyder under pågående säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen.

Specifikt rörande de fall där dessa individers kontrollorsaker i vissa fall, till delar, skulle kunna likna de kriterier som definieras för befattningsanalysen enligt förslaget till lagen och förordningen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare. Det vill säga hur

verksamhetsutövarna ska beakta och hantera detta ur bland annat ett integritetsperspektiv utifrån överlappande kontroller.

9.3.3 Befattningsanalys utgör grunden för vilka som ska bakgrundskontrolleras

Bakgrundskontroll ska endast göras för befattningar som kan orsaka mer än ringa skada på den samhällsviktiga tjänsten. Utredningen konstaterar i kapitel 9.3.3 att det begrepp som ska användas är ”ringa skada” och att det ”ansluter till etablerad begreppsanvändning inom svensk rätt”. Länsstyrelsen Värmland förordar dock att begreppet förtydligas och exemplifieras ytterligare i framtida föreskrifter.

10.3 Tillsynsmyndigheter i Sverige

10.3.7 Offentlig förvaltning

Som framgår av utredningen så avstyrkte länsstyrelserna i tidigare remissyttrande avseende nya regler om cybersäkerhet (NIS2), att utpekade länsstyrelser ska utöva tillsyn över resterande länsstyrelser. Detta med motiveringen att länsstyrelserna har gemensam IT-drift och gemensamma strukturer för informations-säkerhet, utveckling och verksamhetsprocesser. Förslaget skulle därför innebära att länsstyrelserna utövade tillsyn över sig själva.

Exempelvis har Regeringskansliet genom regleringsbrev förordnat att länsstyrelserna ska ha en gemensam och effektiv IT-verksamhet. Länsstyrelserna har en överenskommelse som reglerar den gemensamma IT-verksamheten med Länsstyrelsen Västra Götaland som värdlänsstyrelse. Värdlänsstyrelsen ansvarar för länsstyrelsernas IT-säkerhet samt för att IT-miljön ges en ändamålsenlig, effektiv och enhetlig utformning.

Länsstyrelserna har dessutom en gemensam förvaltningsorganisation av verksamhetsområden som inkluderar gemensamma arbetsutskott, nätverk, processer, rutiner, projekt, resurser och system. Gemensamt arbete bedrivs dessutom inom respektive civilförsvarsområde.

Jämfört med NIS2-direktivet är utredningens bedömning att ”det inte föreligger samma problematik när det gäller CER-direktivet men att det mest lämpliga är att det är samma tillsynsmyndigheter som

ansvarar för sektorn offentlig förvaltning enligt CER-direktivet som enligt utredningens förslag om NIS2-direktivets genomförande. Utredningen föreslår därför att om regeringen beslutar att en annan myndighet ska vara tillsynsmyndighet över länsstyrelserna enligt lagen om cybersäkerhet så ska den myndigheten även vara tillsynsmyndighet enligt lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare.”

Länsstyrelsen Värmland delar inte utredningens bedömning att det inte föreligger samma problematik utifrån de gemensamma strukturer som beskrivs ovan. De gemensamma strukturerna har en så pass stor påverkan på området att en korsvis tillsyn inom länsstyrelserna skulle orsaka intressekonflikter och riskera att myndigheternas oberoende ifrågasätts.

Ordval

Det kan vara förvirrande att använda ordet sektor när benämningen sektorer enligt CER-direktivet inte stämmer överens med den väl etablerade indelningen i beredskapssektorer. Det kan åtgärdas antingen genom att använda ett annat begrepp eller genom att förtydliga att det inte är samma sektorer.

Beslutande

Beslut om detta yttrande har fattats av landshövding Georg Andréén med Helena Granlund som föredragande. Vid den slutliga handläggningen har även länsråd Emma Spak, avdelningschef Katja Berglund, Enhetschef Anna Noaksson och tf. rättschef Ulrika Forsman medverkat.